

Kệ Tết

Jesse Peterson
Giáo viên

Gần đây tôi tham gia một chương trình trên truyền hình về Tết Tây. Tôi tự hỏi liệu ban biên tập có đọc những bài báo của tôi trong hai năm qua không mà họ dám mời tôi tham gia talk show này. Hay họ mời tôi vì tôi là một người nước ngoài biết tiếng Việt?

Người dẫn chương trình đặt câu hỏi cho tôi: “Chào anh Jesse Peterson. Sắp tới là Tết Tây, anh Jesse có mong đợi ngày đó không?”.

Họ cứ mong tôi sẽ trả lời “Yes! Tết Tây là một ngày rất vui”, nhưng tôi nói, “Cảm ơn đã mời tôi tham gia chương trình ngày hôm nay! Chúc mừng năm mới các bạn Việt Nam!” rồi tôi nói tiếp làm cho họ há hốc miệng ngạc nhiên: “Không! Năm mới - Tết Tây là một ngày giả! Nó được thiết kế cách đây 2018 năm trước. Để chế Hy Lạp muốn xoá bỏ phong tục của các dân tộc xung quanh và tạo nên một năm mới giả, ở giữa mùa đông”. Thật vô lý khi ngày chào mừng năm mới ở giữa mùa đông. Trong khi, 20 tháng 3 mới là ngày chính giữa của mùa xuân.”

“Tết Tây” đã được thiết kế bởi Hoàng đế của Rome - Julius Caesar. Ông Caesar đã xâm lược rất nhiều bộ lạc của người châu Âu. Nhằm ngăn chặn việc họ nổi dậy chống lại mình, Caesar làm một ngày lễ mới - ngày đón năm mới ở giữa mùa đông. Tôi không mong đợi năm mới theo cách đó. Tôi sẽ thành lập năm mới cho riêng tôi, 20 tháng 3. Và mặc kệ những phong tục của người xưa cũng như mưu đồ của họ. Nhưng khi lên sóng, đài truyền hình kia đã cắt đi phần tôi nói rằng Tết Tây là một ngày giả và tôi không muốn hòa theo nó. Chắc họ cho rằng đó là chủ đề nhạy cảm.

Tết Ta sắp tới rồi. Nó gần mùa Xuân hơn Tết Tây. Điều tôi thích ở Tết Ta là khi người Việt Nam trang trí ở ngoài nhà với hoa mai, hoa đào. Nó có thể là biểu tượng của sự khởi đầu mới và là đại diện của môi trường thay đổi khi xuân tới...

Nhưng tôi không có ý so sánh các ngày Tết với nhau. Rõ Tết Việt Nam hẳn “có liên quan” với người Việt hơn Tết Tây nhiều. Nhưng tôi cũng thấy Tết Việt Nam bây giờ cũng có nhiều vấn đề quá. Giờ đây nó quá “human centric”, nghĩa là nó tập trung vào sự ích kỷ của con người nhiều hơn là lúc để chúng ta quan sát, hiểu ý nghĩa của sự vận động môi trường, vạn vật. Điều này khiến ta trở nên ích kỷ và quên đi Mẹ Thiên nhiên.

Có nhiều điều tôi không thích ở cách người Việt đón Tết ngày nay. Đó là người ta quá vất vả những ngày trước Tết. Họ bị stress khi phải chuẩn bị cho Tết, có người còn cãi nhau. Rồi các quan niệm như không được mặc áo đen, người đầu tiên đến nhà bạn phải mang may mắn, ép nhau ăn uống đến mức hệ tiêu hóa không làm việc kịp, không ăn thì bị giận (có lần tôi đã lên ném thức ăn dưới gầm bàn)...

Và độc hại nhất với văn hóa truyền thống là họ dùng Tết để lấy cơ hội hối lộ, đút lót, biếu xén nhau. Trong các phần quà Tết ít khi thiếu phong bì tiền. Phong tục lì xì bị lạm dụng quá nhiều. (Trẻ con hư sớm theo người lớn vì chúng chỉ mong phong bì lì xì chứ không phải yêu thích Tết..)

Trong Tết mọi thứ đều bị đẩy giá cao hơn. Khi bị hỏi tại sao, họ chỉ nói “Tết mà”, không thêm giải thích sâu sắc hơn. Mấy năm trước, tôi đi phượt ở miền Tây. Đến khách sạn, họ bảo vì tôi là người Tây, tôi phải trả tiền thêm, và vì đây là Tết rồi.

Tết xong rồi, tôi không thấy mình vui hơn, không thấy là tôi biết nhiều điều hơn về thế giới, không thấy môi trường tốt hơn, không thấy người nghèo khá hơn và có gì tốt đẹp hơn để hy vọng cho năm mới. Tôi thấy nó giống như nhiều phong tục của ngày xưa. Ý nghĩa của nó đang bị sự ích kỷ của loài người tiếp tục ăn hiếp hay lợi dụng. Khi có nhiều điều xấu đến thế, làm sao nó có thể đem tới văn hóa đạo đức hơn và điều tốt đẹp hơn cho Việt Nam? Nên tôi cố tình kệ Tết. Tôi sẽ đi du lịch hay khóa cửa nhà, không bước ra ngoài trong vòng một tuần cho đến khi tôi đã đọc mười quyển sách và ăn sạch đồ ăn chứa trong cái tủ lạnh.

Còn người Việt Nam, nếu còn yêu và trân trọng ngày “Tết Ta”, tôi nghĩ nhiều người cần bày tỏ tình yêu đó theo một cách khác.

Jesse Peterson
(Nguyên bản tiếng Việt)